

Izvršilne oprostite so tipičen primer zakonite prometne prepovedi. Zvečine nastanejo sicer šele z izvršbo ali s stečajem in se v toliko razlikujejo od drugih, ki nastanejo že pred imenovanima postopkoma. Prav zaradi tega služijo za vzorec tudi drugim omejitvam. Ustanovljene iz javno-pravnih ozirov učinkujejo v izvršbi absolutno in se jim dolžnik ne more odreči. (Drugod, n. pr. v Nemčiji, jih presoajo mileje, priznavajo odrečenju zaščite, tudi če se izjavi v izvršbi, popoln učinek, dovoljujejo, da zamenja upnik zavezančevo dragoceno a nepogrešljivo stvar z drugo, bolj priprosto in opravi izvršbo na izmenjano, pripuščajo, da da dolžnik stvar sam v plačilo).⁶ Absolutnost v tem smislu pomeni, da je sleherna izvršba nedopustna. Zaradi tega se izvršba na od izvršbe proste stvari sploh ne more dovoliti, če se je navzlic temu dovolila, je neveljavna in ne postane veljavna niti, če postane dovolitev izvršbe pravnomočna. Nedopustnost učinkuje do konca dražbenega (vnovčitvenega) postopka, dokler ne postane domik izdražene premočene stvari pravnomočen. Še celo po domiku in po izročitvi stvari kupcu ali po izterjanju zarubljene in v plačilo prenesene terjatve bo včasih možno, uveljaviti nedopustnost izvršbe in zahtevati nadomestilo za po nepravem odvzeto stvar.

(Nadaljevanje prih.)

Književna poročila.

Prof. Carrara Giovanni: La fonction sociale des institutions et des rapports juridiques agricoles dans la législation la plus récente des divers pays. — Rome 1942, P. 63.

Ta spis, ki ga je napisal avtor kot uvod v Mednarodnem letopisu za agrarno zakonodajo (l. 1941, vol. XXXI.), je izredno zanimiva primerjalna studija o osnovnih nagibnostih v agrarni politiki našega časa. Prof. Carrara prikazuje, kako se v agrarni zakonodaji zadnjih let, osobito v oni iz l. 1940 in 1941, očitujejo oblike, struktura in intenzivnost socialne funkcije pravnih odnosov in naprav na agrarnem področju, t. j. tendenca prirejati in podrejevati osebne pravice poljedelskih producentov občestvenim interesom naroda in države. Glede te socialne funkcije ugotavlja, da postaja močnejša v skorajda vseh državah, da prikazuje v poljedelstvu svoj tipičen značaj ter da sega prav do jedra juridičnih osnov, ne da bi spremenila njih bistvenih prvin.

Iz novejših civilnih zakonov, osobito iz novega italijanskega državlanskega zakonika ter iz obširne specialne agrarne zakonodaje naj-

⁶ Gl. Baumbach, Kommentar zur Zivilprozessordnung, 14. izd., 1076. — Nepravilno navaja Matijević-Čulinović op. c. IV., 1897 pod št. 22 staro avstrijsko odločbo, ki je postala brezpredmetna že z izdajo i. r.

novejše dobe je videti, kako močno se ravno z ozirom na poljedelstvo uveljavlja naziranje, da pomeni zasebno gospodarsko prizadevanje obenem tudi izvrševanje občestvenih nalog, osobito, kako pridobiva poljedelska lastnina značaj socialne funkcije. To lastnino zmiraj dalekosežneje omejujejo zakonske norme n. pr. o obveznem obdelovanju, o vzdrževanju zemljišč v določenem stanju, o obveznih zložbah, o minimalnem obsegu kmetijskih obratov, o obvezah, ki so v zvezi z melioracijami in kolonizacijami, o omejevanju tržnega prometa z zemljišči i. pod.; najbolj dalekosežne postajajo omejitve svobodnega razpolaganja na področju gospodarjenja z gozdovi. Po nazoru o poljedelski zemljiški lastnini kot socialni funkciji naj smejo razpolagati posestniki poljedelsko uporabnih zemljišč samo tako, da ostane zasledovanje njih osebnih interesov v skladju z občestvenimi interesi, ki jih hoče država realizirati, pa naj so ti interesi že ekonomske, politične, demografske socialnopolitične ali kakršne drugačne narave. Naraščajoča socialna reglementacija agrarne lastnine sicer ne spreminja jedra lastninske pravice, toda ta izgublja svoj absolutni značaj. Tipično značilna je formulacija čl. 832 novega ital. civ. zakonika, po kateri „ima lastnik popolno in izključno pravico ukoriščati stvari in ž njimi razpolagati v mejah zakonsko določenih obveznosti in z izpolnjevanjem teh obveznosti“, dočim opredeljuje čl. 436 ital. civ. zak. iz l. 1865 lastnino kot „pravico ukoriščati stvari in ž njimi razpolagati kar najbolj absolutno s pogojem, da jih ne uporablja na načine, ki jih zakoni ali uredbe prepovedujejo.“

Vrhovni občestveni interes, ki podeljuje zasebnemu pridobitnemu delovanju kmečkih gospodarjev malodane že značaj javne službe, je varovanje prehrane prebivalstva; ta preobrat v naziranju na značaj poljedelske proizvodnje nas spominja na podobno izražena načela na drugih področjih, uveljavljena tako v italijanski kakor tudi v drugih zakonodajah, ki pridobivajo v njih subjektivne pravice zlasti one gospodarske narave, značaj dolžnosti do kakšne kolektivitete, osobito do države in naroda (*notion de la propriété conçue comme droit-devoir*).

Ta tendenca se ne uveljavlja samo glede poljedelske zemljiške lastnine, marveč, kakor avtor dokazuje, tudi glede zemljiškega zakupa s predpisi o prepovedi podzakupa, reviziji zakupnih pogodb, minimalni zakupni dobi, podaljševanju zakupne pogodbe, o odškodninah za melioracije, izvršene od zakupnika, i. pod. Naziranje o socialni funkciji ekonomskega prizadevanja zasebnikov se očituje nadalje še v onih normah, ki se tičejo kmečkega delavstva in njegovih stanovanjskih razmer, prvenstva agrarnih producentov pri prideljevanju delovnih moči, vzvratne napotitve mestnih delavskih družin kmečkega pokolenja na kmečko podeželje, sindikalne organizacije poljedelskih poklicev i. dr.

Znanstvena vrednost tega sicer ne obsežnega pa vsebinsko bogatega spisa se nahaja v analizi agrarne zakonodaje glede novih ekonomsko- in socialno političnih tendenc, ki se skrivajo za juridičnimi formulami zakonskih besedil, ter v jasno ter pregledno podani sintezi. Za to, da je delo zares posrečeno, jamči že sloves, ki ga v mednarodnem znanstvenem svetu uživa prof. Carrara, ki si je kot priznani temeljit raziskovalec spolovinarske pogodbe (*Il contratto di mezzadria*, Urbino, 1928), nadalje kot avtor obsežnega „*Corso di diritto agrario*“, 3 zv. 1950, 2. izd. 1958 pridobil kvalifikacijo enega izmed

prvih strokovnjakov na področju agrarne zakonodaje in ki ima kot že dolgoleten vodja sekcije za agrarno zakonodajo pri Mednarodnem zavodu za poljedelstvo ter kot urednik njegovega *Annuaire international de législation agricole* in njegovega *Bulletin international de droit agricole* tudi najboljše priložnosti pridobiti si za svoje znanstveno delovanje kar najbolj popoln pregled.

A. Ogris.

Bogoslovska smotra. Zagreb. 1942. God. XXX. br. 4.

Bulletin international de Droit agricole. Rome. 1942. III. No. 6.

Dott. Pilotti Massimo: Condominio e coimperio nel Diritto internazionale. Estratto della Rivista di Diritto Pubblico — La Giustizia Amministrativa, 1941—XIX, fascicolo di Maggio. p. 55.

Ekonomist. Zagreb. 1942. God. VIII. br. 11—12.

Ekonomist. Zagreb. 1945. God. IX. br. 1—2.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 1—2.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 5.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 4.

Právník. Praha. 1945. R. LXXXII. č. 5.

Právny obzor. Bratislava. 1945. R. XXVI. č. 1—2.

Právny obzor. Bratislava. 1945. R. XXVI. č. 5.

Právny obzor. Bratislava. 1945. R. XXVI. č. 4.

Rivista di Diritto privato. Padova. 1942—XX. A. XII. N. 4—5.

Rivista di Diritto privato. Padova. 1942—XX. A. XII. N. 6.

Rivista italiana di Diritto penale. Padova. 1942—XXI. A. XIV. N. 4.

Razne vesti.

Dr. Tominšek — disciplinski sodnik. Dne 24. marca 1945 je umrl po mučni bolezni dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. Pred štirimi leti in pol, ob sedemdesetletnici (rojen je bil 26. novembra 1868) je Slovenski Právník na tem mestu omenil na kratko njegovo vsestransko pravniško delovanje, še posebej njegovo članstvo pri komisiji za državne pravosodne izpite. Danes, ko ga ni več med živimi, pozivimo spomin nanj s kratkim orisom njegovega udejstvovanja v stanovski odvetniški organizaciji. To nam pokaže v najlepši luči lik njegove nesebične in čiste osebnosti, pa poudari tudi izredno delavnost, ki ga je dičila, če premislimo, da je bil pokojni neutrudljiv član tudi drugih organizacij in da si je pridobil neveljvinih zaslug za slovensko planinstvo.

Dr. Fran Tominšek je bil dober pravnik ter odličen odvetnik in kazenski zagovornik. S svojim energičnim a zaeno uljudnim nastopom ne le pred sodišči temveč tudi v občevanju s strankami in stanovskimi tovariši si je takoj spočetka pridobil in ves čas svojega poklicnega poslovanja obdržal velik ugled in spoštovanje. Vse to je napotilo občne zbere odvetniške zbornice od l. 1921 naprej, da je bil ponovnokrat izvoljen v komisijo za odvetniški in sodniški izpit. Tovariško zaupanje je šlo pa še dalje. Zaradi na vse strani pravilnega in dostojnega nastopanja je bil pokojnik že na občnem zboru odvetniške zbornice l. 1910 izvoljen za namestnika v disciplinski svet, na občnem zboru leta 1915